

בלבבי

כח
הרע
שבמדיה

עם שאלות ותשובות לאחר השיעור

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

התהליך של ה'בורא רע' בראשית הבריאה

לשון הפסוק (ישעיה מ"ה, ו'): "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע". הקדוש ברוך הוא ברא את עולמו בשורש של טוב, אבל יש גם שורש לכך שיהיה מציאות של רע בבריאה.

ושורש בריאת הרע כפי שמתגלה בראשית הבריאה - השלב הראשון שמתגלה הוא מששת ימי בראשית שבהם הקב"ה ברא את הבריאה מכח 'ויאמר אלקים' 'ויעש אלקים', ונאמר בפסוק בכל יום לאחר בריאת אותו יום "כי טוב" מלבד יום שני דמעשה בראשית שלא נאמר בו "כי טוב" [ובמקום זה הוכפל ביום שלישי פעמיים "כי טוב"].

לאחר מכן נאמר בקרא ביצירת האשה (בראשית ב', י"ח) "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו" והיינו שבפסוק זה כבר נאמר שיש מציאות של "לא טוב".

כלומר - השלב הראשון הוא שחסר "כי טוב" ביום שני והשלב השני הוא שכבר נאמר לשון של "לא טוב".

והשלב הלישי הוא הנאמר בקרא ביצירת עץ הדעת (בראשית ב', ט') "ויצמח ה' אלקים מן האדמה וגו' ועץ הדעת טוב ורע" שיש כבר מציאות של רע, וכאן נאמר להדיא בפעם הראשונה בתורה שיש מציאות של רע בבריאה.

ולאחר מכן זהו השלב הרביעי במה שנאמר בלשון הפסוק (בראשית ו', ה') "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" שכולו מציאות של רע.

זה בקצרה ממש השורש של בריאת הרע - ה'בורא רע' שהקב"ה ברא בעולמו.

העומק של ירידת הדורות - גילוי של רע חדש בכל דור

וב'בורא רע' - ישנם מדרגות בכח הרע ובמהות של שיעור הרע, מהי מהותו המתגלה בכל מדרגה ומדרגה, והמדרגות הללו מתגלים בכל דור בסדר ימות עולם - בכל דור מתגלה בו בפרטות 'טוב לעומת רע ורע לעומת טוב' שקיים באותו דור - "זה לעומת זה עשה האלקים", והרי שמתגלה בכל דור שיעור של מציאות הטוב של אותו דור ומכנגדו מתגלה שיעור של מציאות רע, ומכח כך נצרך תמיד בירור בכדי להבין מהו הטוב שבאותו דור ומהו הרע שבאותו דור.

וכלשון חז"ל "אין לך דור שאין קללתו מרובה מחבירו" כלומר - חז"ל מלמדים אותנו שהרע שנמצא בדור הקודם, הוא לא אותו רע שמתגלה בדור שאחריו, זה מונח ב'אין לך דור שאין קללתו מרובה מחבירו', וזהו המציאות של ירידת הדורות שמכחה יש גילוי של רע חדש, ובכל דור ודור מתגלה באופן של "פנים

חדשות באו לכאן" המציאות של הרע שבאותו דור, ונצרך בהירות פנימית בכדי להבין מהו הטוב שבאותו דור ומהו הרע שבאותו הדור ולפי"ז מה הם דרכי ההנהגה עם אותו רע.

ודוגמא שורשית לדבר - הרי בכללות האיסורים מתחלקים לאיסורים דאורייתא ואיסורים דרבנן שאלו הם הגזירות דרבנן, והיינו שרבנן גזרו במשך הדורות בכל דור את הגזירות שהיה בהם צורך באותו דור כגון גזירת נשג"ז או הגזירות שגזרו על עכו"ם כפת עכו"ם וכדו', והיינו שכיון שבאותו דור התגלה הרע בפנים חדשות, לכן היה צריך לגזור גזירות נוספות.

ואמנם בדורות בתראי אין לנו כבר גזירות חדשות של חכמים כנגד אותו רע שמתחדש בכל דור, אבל המהלך בעצם לא השתנה, וכסדר מתגלה עוד פעם בכל דור ודור מציאות של רע בפנים אחרות.

תפיסת כלל ופרט וכלל בסדר ימות עולם

אבל יתר על כן, נתבונן להבין מהי מהות של כח הרע המתגלה באחרית הימים - ונעמיד ראשית יסודות ברורים בקצרה - הצורה שבה הבריאה בנויה היא באופן של כלל ופרט וכלל, כלל בראשית, כלל באחרית וביניהם נמצאים הפרטים, ודוגמא בהירה ושורשית לדבר הוא במעשה בראשית - ביום ראשון שנאמר בו "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", אומרים חז"ל כמו שמובא ברש"י שכל חלקי הבריאה שנבראו בששת ימי בריאה נבראו כבר בכח ביום ראשון, והרי שיום הראשון הוא כלל, ואחרי זה מתגלים שאר ימי מעשה בראשית שבכל יום ויום כל דבר יצא לפועל וא"כ הם בגדר פרט, ובשבת קודש שנאמר בה "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם וגו' כי בו שבת מכל מלאכתו" וגו' והרי שנאמר כאן "ויכולו" מלשון של כלל כי שבת קודש זהו ה'חזר וכללם' שבו הקב"ה שבת מכל מלאכתו.

וא"כ, ביום ראשון היה את כח המעשה בראשית בכלל, בשאר ימי המעשה היה את מעשה בראשית בפרט, ובשבת היה שביתה מהכל, והרי שמתגלה כאן בצורת הבריאה כלל ופרט וכלל.

ואותו יסוד נאמר בכל דבר ודבר שהוא באופן של כלל ופרט וכלל.

ולעניינא דידן, כשאנחנו מתייחסים להיקף של כל השית אלפי שנין' - יש את הראשית של שית אלפי שנין, יש את האחרית של השית אלפי שנין ויש את כל זמן האמצע. והרי שהראשית הוא כלל, האחרית הוא כלל ובאמצע מתגלים כל הפרטים כולם.

הראשית שהוא כלל זהו בריאת אדם הראשון שהוא שורש היצירה ולכן הוא כלל, וכמו שאומרים חז"ל כידוע מאד שאדם הראשון בתחילת יצירתו¹ היה כולל בנשמתו את כל הנשמות כולם, וזהו הכלל.

ובכל דור ודור יצאו לפועל עוד פרטים של נשמות ועוד פרטים של נשמות שזהו בחינת הפרטים שבאמצע.

ובאחרית הימים עוד פעם חוזרת התפיסה של כלל, והיינו שהדברים חוזרים ומתכללים, כלומר - בדור האחרון, הסוף הוא זה שמגלה תפיסה של כללות.

אבל בהגדרה בהירה יותר מצד הסדר מתגלה בכל ימות עולם - בראשית ימות עולם עיקר הגילוי היה כלל של טוב כמו שנאמר בקרא (בראשית א', ל"א) "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד" והרי שהתגלה כלל שכולו טוב.

מהות הכלל המתגלה באחרית הימים

אבל באחרית הימים בסוף שית אלפי שנים, ג"כ מתגלה כלל, - אבל איזה כלל מתגלה בעיקר? - הכלל של ה'בורא רע' הוא זה שמתגלה באחרית הימים, והיינו שאחרית הימים הוא הזמן של בריאת רע שכללות מציאות הרע הוא הגילוי של אחרית הימים.

וכמובן, הוא ההכנה לגילוי הפנימי של הכלל הראשון שיהיה כולו טוב, אבל בתחילה מתגלה באחרית הימים בעיקר הכלל שכולו רע, ובתוכו בנעלמות - וכהכנה - מתגלה הכולו טוב, אבל מצד מה שנמצא באיתגליא זהו כלל שכולו רע ואילו הכולו טוב נמצא עדיין באיתכסיא, בנעלמות, שהכולו רע הוא ההכנה לכולו טוב.

ה'כולו טוב' זה נקרא משית, כשיתקיים 'ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ' שזה הנבואה שעתידה רוח הטומאה להסתלק מן הארץ וכשתסתלק הרוח שטות שהיא השורש של מציאות העבירה, אז יתגלה המציאות של 'כולו טוב'.

והסוגיא הזו שמתגלה באחרית הימים של ה'כולו רע' זה סוגיא שהגילוי שלה הוא כמעט רק באותו זמן ולא קודם לכן.

יש כאן סוגיא חדשה של רע, ולכן - מה שלאורך כל הדורות כולם היה בכל דור ודור סוג אחד של רע בעיקר, באופן כללי, - יצרא דעבודה זרה, יצרא דעריות וכדומה, שבכל דור היה את היצר שישנו באותו זמן. אבל כשמתגלה באחרית הימים ה'בורא הרע' שזה גילוי השורש של הרע שע"י כן מתגלה כללות מציאות הרע, הרי שמתגלה כאן סוגיא חדשה של רע.

ומצד כך, כל העצות שכתבו רבותינו בכל הדורות כולם, עצה לכל דור איך להינצל מן הרע שהיה באותו דור, - בדור אחרון צריך כביכול לצרף את כל העצות כולם, ולגלות מתוכם עצה פנימית כנגד הכח של ה'כולו רע'.

'כולו זכאי או כולו חייב' - גילוי תפיסת ה'כולו' שבדור אחרון

ושורש הדבר זהו בגמרא הידועה בסנהדרין "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב", כלומר - משיח מגיע בתפיסה כזו שהבריאה הגיע לכלל, ולכן כל שיש רובו רע ומיעוטו טוב או רוב טוב ומיעוטו רע הרי שאין כאן מציאות של כלל גמור, כי הרי חלק הם כך וחלק הם כך, או רוב כך ומיעוט כך או להיפך.²

אבל כאשר מתגלה בדרא בתראה 'כולו טוב' או 'כולו רע' וכלשון חז"ל כאן, 'כולו זכאי או כולו חייב', הרי שמונח כאן בדברי חז"ל היסוד שהדור האחרון מתגלה בתפיסה של 'כולו', בתפיסה של כלל, - ואיך יתגלה הכלל? - או שהוא יתגלה בצד העליון שבו שזה 'כולו טוב' או שהוא מתגלה בצד הרע שבו ש'כולו רע', אבל הוא מתגלה בתפיסה של 'כולו'. זה מה שמונח כאן בעומק דברי חז"ל.

וכשלא זוכים, הרי שמתגלה בדור האחרון התפיסה של 'כולו חייב' שהיא תפיסה שלא התגלתה בכל הדורות, - ורק ה'מעין דמעין' של תפיסה זו התגלתה בדור המבול בלבד שמכח ש'השחית כל בשר דרכו על הארץ' בא המבול, אבל שם על אף שמצד הנפשות זה היה 'השחית כל בשר'³ והרי שהתגלה שם דור שכולו רע רק מכח פנים אחד של רע שזהו החטא של 'השחית כל בשר דרכו על הארץ' וכן החטא של 'מלאה הארץ חמס' כמו שאומרים חז"ל שלא נחתם דינם אלא על הגזל, אבל לא התגלה באותו דור כל ההיקף של הרע אלא התגלה באותו דור ה'כולו חייב' רק במה שהשחית כל בשר דרכו על הארץ שמכח כך הקב"ה השמיד את הבריאה.

אבל ה'דור שכולו חייב' שבדור אחרון, לא מונח כאן רק היסוד של 'כולו חייב' מצד עבירה מסויימת שעוברים אותה כל אותו הדור שע"י כן הוא נעשה כולו חייב⁴, אלא גדר ה'כולו חייב' הוא במה שמתגלה שה'חייב' שבו הוא בכולו, כלומר - לא רק מצד ההיקף של כלל הנפשות הוא כולו רע - כולו חייב אלא מתגלה שבכלל הנפשות כולם יש את **כלל מציאות הרע** וזהו ה'כולו חייב' - הוא חייב בכלל כללות היקף כח הרע, ובכלל האופנים שיכולים להיות בו מתגלה בדור מציאות של כולו חייב.

ונקודה זו המתגלה בדור האחרון במציאות ה'כולו חייב' הוא הנקרא בלשון רבותינו שבאחרית הימים **יוצאים כל כוחות הרע מהכח לפועל וע"י כן מתגלה כאן בעולם בריה חדשה של 'בורא רע' שעד אותו זמן לא היה לה גילוי, מתגלה בריה חדשה של 'כולו רע' שכל המציאות כולה יש בה תפיסה שהיא נמצאת בתוך הכח של 'כולו רע'.**

² או אם זה יהא באופן של מחצה על מחצה.

³ חוץ מנח שבוכותו ניצלו הוא ובניו.

⁴ או שכל אחד עובר עבירה מסויימת שונה מזולתו ובסך הכל הדור הוא כולו חייב מחמת שכולם בעלי עבירה כ"א בעבירה שלו.

החידוש של נח החיבור שמתגלה במציאות הרע שמהותו 'עלמא דפירודא'

ונסביר מה העומק של כח ה'כולו רע' שזה עומק ה'כולו חייב' - הרי כלשון חז"ל כידוע "מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה" - ומה ש'מצוה גוררת מצוה' זה סברא שהרי כל מצוה נקראת **מצוה** כידוע מלשון **צותא** שעניינה חיבור ולכן יש במצוה כח של דיבוק של מצוה גוררת מצוה שהיא גוררת עוד מצוה. אבל נקודת החידוש כאן הוא במה ש'עבירה גוררת עבירה' שמבואר כאן שגם בטבע העבירה יש כח של צירוף וחיבור שזהו ה'גוררת עבירה' והיינו שמונח בעבירה הכח להצטרף לעוד עבירה ועוד עבירה.

ומצד כך, מה שמצינו כדוגמא בלשון חז"ל 'נתמלאה סאתה' שיש ריבוי של עבירות עד שמתמלאת הסאה - אז כפשוטו וודאי שאפשר להבין בלשון חז"ל שעל אף שכל עבירה עומדת לעצמה אבל מכח ריבוי של עבירות נפרדות זה מזה לבסוף נתמלאה סאתה, אבל בעומק מונחת כאן הגדרה בדברי חז"ל שיש כח של חיבור ברע.

ודוגמא נוספת לדבר זהו במה שמצינו בטומאה מושג של 'טומאה בחיבורים' והיינו שטומאה יכולה לבוא ממציאות של חיבור, כלומר - על אף שבפשטות מהות הטומאה הוא פירוד והטהרה היא אחדות שהרי כל טומאה יוצרת היבדלות מהדבר והרי שמהותה הוא פירוד, וא"כ מונח ב'טומאה בחיבורים' שיש כח בטומאה להצטרף ולחבר, שזה חידוש נורא.

וכמו כן מצינו מטבע לשון בחז"ל שהטומאה - הרע מתחיל באחדות ומסתיים בפירוד, והרי שחז"ל מלמדים אותנו כאן הגדרה בהירה - שיש כח של חיבור בתוך הרע.

ואפשר להביא עוד ועוד דוגמאות מלשונות חז"ל אבל היסוד הוא ברור - יש חידוש בבריאה שעל אף שעבירה מצד עצמה וטומאה מצד עצמה זהו בגדר 'עלמא דפירודא' והיה צריך להיות שלא יהא לה שום מציאות של צירוף, אבל נתחדש כאן שגם במציאות הרע ובמציאות הטומאה מתגלה כח שהוא בר-צירוף ומונח בו כח של חיבור.

אבל אם כפשוטו בדברי חז"ל עבירה גוררת עבירה היינו שהחיבור מגיע מכח גרירה בלבד, בדור שכולו חייב מתגלה כח של חיבור בעבירה שבו היא מצרפת את עצמה לכל מציאות הרע כולו שיש בבריאה.

ודוגמא לדבר - הרי מצינו במצוות מציאות של מצוה שהיא שקולה כנגד כל התורה כולה וכגון מה שאומרים חז"ל שברית מילה שקולה כנגד כל התורה כולה וכן בעוד מצוות⁵, וכמו כן מתגלה כנגד כך גם בעבירה שיש מציאות של עבירה שהיא שקולה כנגד כל העבירות והדוגמא הבהירה לכך זה בעבודה

5 הרב וולבה זצ"ל הוציא ספר 'המצוות השקולות' שבו מנויות כל המצוות ששקולות כנגד כל התורה כולה.

זרה שיש בה כח שבו היא שקולה כנגד כל העבירות כולם, כלומר - מה שיש עבירה שמונח בה כח שהיא שקולה כנגד כל העבירות היינו **שהיא גונזת בקירבה את כח כל העבירות כולם**.

ואם זה נאמר בכל הדורות כולם על עבירה מסויימת שיש בה כח שהיא כוללת את כל העבירות כולם, בדור האחרון שהוא במדרגה של דור שכולו חייב הרי שהדור נמצא בתפיסה שמתגלה בה כח של רע - כח כללי של עבירה ששקולה ומצרפת את כל העבירות כולם למקשה אחת.

וזה החידוש של דור אחרון שנקרא 'דור שכולו חייב' שמונח בו כח של צירוף כל העבירות כולם וע"י כן מתגלה תוקף נורא למציאות הרע, - כאשר כל חלק מחלקי הרע עומד כמציאות לעצמו, א"כ הכח שיש באותו חלק של רע הוא כפי שיעור אותו חלק, אבל כשיש כח שמצרף את כל חלקי הרע, הרי שבהכרח מתגלה כאן תוקף חדש למציאות של רע.

וזהו העומק של 'דור שכולו חייב' שמתגלה בדור אחרון, - דור שהמציאות הפנימית שלו היא במה שמתגלה בו **כח שיכול לצרף את כל חלקי הרע בבת-אחת** שזהו דבר שלא היה מעולם בשום דור, - היו דורות שהיה בהם יותר גילוי של רע והיו דורות שהיה בהם פחות גילוי של רע, אבל החידוש של דור אחרון זהו במה שיש בו כח המצרף את כל חלקי הרע בבת אחת וזהו החידוש של דור אחרון שכולו חייב כמו שנתבאר.

המהות הפנימית של כח הרע שמתגלה בו 'אוחז במקצתו - אוחז בכולו'

לכל דבר יש חיצונית ויש פנימיות, החיצונית של כח הרע שהתחדש בדור אחרון זהו הכלים השונים ומשונים שהקב"ה ברא בדור אחרון שבכלים האלה גנוז **כל כח הרע בבת אחת**. - זהו הכלי של כח הרע שהתחדש אבל צריך להבין את המהות הפנימית של הדבר.

ניתן דוגמא לצורך הבנת הדברים - בדברי רבותינו מבואר שכאשר האדם עובר עבירה הרי שיכולה להתדבק בו ח"ו נשמה של רע - וכנגד כך בקדושה אם הוא עושה מצוה כהלכתה, מכח כך יכול להתעבר בו ולהתדבק בו נשמת צדיק שתסייע אותו לקדושה, וקל חומר אם האדם אוכל דבר האסור שמגולגל באותו דבר נפש של רע, הרי שהוא מצטרף לאותו רע.

ומצד כך, בדור אחרון שהוא דור שכולו חייב וכמו שנתבאר שהמהות של 'כולו חייב' הוא שיש צירוף לכל חלקי הרע, מבואר בדברי רבותינו שבדור זה, כל נשמות הרשעים שהיו בכל הדורות כולם מתגלגלים בדור אחרון.

ובהגדרה דקה לפי"ז, שמכח כך כשאדם מצרף את עצמו לרע, אפילו אם הוא מתחבר כביכול רק לדבר מסויים שבתוך הרע, בעומק הוא לא אחוז רק בדבר המסויים שבאותו רע אלא הוא אחוז ונדבק בכל הרשעים כולם שהיו בכל הדורות כולם שמצורפים בבת-אחת.

מצד הקדושה זה מוגדר בלשון רבותינו האוחז במקצת האחדות אוחז בכלו, שבאחדות דקדושה כשהוא אוחז במקצת האחדות הוא אוחז בכלה, והדוגמא הבהירה לכך - יש כלי ויש לו בית יד [-ידיית], וכאשר האדם לוקח את הבית יד ומרים את הכלי, ברור שהוא הרים את הכלי ורק שהאופן שהוא אוחז בכלי זה ע"י הבית יד⁶, וא"כ, על אף שהוא אוחז חלק אחד זה נחשב שהוא אוחז את הכל.

ולפי"ז בדור אחרון, כאשר מצטרפים לרע - האחיזה היא לא רק ברע במסויים אלא זה אחיזה בכל הרע כולו בבת-אחת.

וכאן כמובן צריך עיניים בהירות בשביל לראות את הדברים, כי לעין הרואה זה נראה שהוא מתחבר רק לאותו רע שאליו הוא מתחבר, אבל אליבא דאמת מצד המהות הפנימית, כאשר הוא מתחבר לאותו פרט של הרע, בעומק הוא לא מתחבר רק לפרט אלא הוא מתחבר לכלל כולו מכח שהוא אוחז באותו פרט כיון שמכח אחיזתו בו הוא מוגדר כאוחז את כל הרע כולו, ואם הוא מחובר לכל הרע כולו, אחריתו מי ישורנו...

אפשרות הסינון - דרך שמכריחה אחיזה ב'כולו רע'

אחר שזוכים להבין שזוהי אכן המציאות - נתבונן ונבין לפי"ז מהו המבט האמיתי על מה שקורה - הרי סדר הדברים הוא שלוקחים למשל כלי שהוא טמא ומנסים לטהר את השרץ ע"י האפשרות לסנן אותו - אז וודאי, במבט הפשוט מגדירים ש"במקום דליכא דרכא אחרינא" עדיף א"כ שהכלי יהיה מסונן וישתמשו בו באופן שהוא מסונן, וזה סברא שלכאורה היא בריאה.

אבל מצד המבט הפנימי - אם הנושא היה שיש פה חלקים של רע, א"כ, יש כלי יותר טמא ויש כלי פחות טמא ועדיף לאחוז בחלק הפחות טמא, - ואף שבוודאי שזה גם נכון, אבל בתפיסה הפנימית כמו שנתחדד, כיון שיש כח של חיבור ברע שמכח כך כאשר האדם אוחז במקצת של אותו רע הרי שהוא אוחז בכלו, וא"כ, גם כאשר משתמשים בדבר שהוא מסונן, - בעומק במה אוחזים? - זהו אחיזה בכלו.

ועולה א"כ, שלולי ההבנה הבהירה שנאמר השתא, בוודאי שאפשר להקים כל מיני ועדות רבנים ולנסות בכל מיני דרכים לצמצם את חלקי הרע - וברוך ה' שגם מצמצמים אותם - אבל כשמבינים מה המהות

6 וכדוגמא לזה במה שאומרת הגמ' שעד שבא שלמה המלך התורה היתה חסירה כביכול בית יד וע"י ששלמה המלך "איון וחקר ותיקן משלים הרבה" שזה התקנות דרבנן שהוא תיקן, ע"י כן הוא עשה לתורה בית יד בכדי לאחוז בה.

הפנימית של הדבר, הרי שמבינים שזה **דרך של אבדון** כי אם המהלך הוא לאחוז בכולו, דרך שמכריחה אחיזה בכל הרע כולו היא דרך שאיננה יכולה להתקיים.

ושוב, לעין הרואה זה נראה שהוא אחוז את מה שהוא אחוז, ואם יש איזשהו חשש היינו שיתקיים בו רק 'עבירה גוררת עבירה'.

אבל בעומק, זה לא 'עבירה גוררת עבירה' כפשוטו שהיתה בכל הדורות כולם, אלא זה **עבירה שמצרפת אותו לכל הרע כולו**. וכשזה עבירה שמצרפת אותו לכל הרע כולו, הרי שברור שהוא נמצא בתוך המציאות של כללות הרע.

מציאות הרע הזו, היא הנקראת בלשון רבותינו נ' שערי טומאה, כלומר - במ"ט שערי טומאה יש עוד סוג של רע ועוד סוג של רע ועוד סוג של רע, אבל בשער הנ' של הטומאה כמו שהרחיבו רבותינו, הוא שער שכולל בתוכו את כל הנ' שערים, וזה ברור לכל בר-דעת שאם הוא כולל בתוכו את כל הנ' שערים הרי שיש לשער הנ' כח של אחדות של כל הרע.

ומצד כך, גם אם האדם אחוז במקצת משער הנ' - בעומק הוא אחוז את הכל כיון שזה כל מהות שער הנ' שהוא מצרף אליו את כל חלקי הרע, וא"כ, מה יעזור שהוא אחוז רק מקצת כיון שמונח בו כח שהכל מצורף בו, והרי שכל מקצת משער הנ' עדיין מונח בו הטבעת הכח שהוא מצרף אל תוכו את כל חלקי הרע, וא"כ בעומק, גם כשהוא אחוז במקצת של שער הנ', הוא מצורף אל כל שער הנ'.

ועולה א"כ, שכל אופני ההתמודדות שהיו בכל הדורות עם פרטות של מציאות של רע הם אינם יכולים להיות נכונים ביחס להתמודדות עם כללות של מציאות של רע.

החידוש במציאות הרע שנהפך להיות כמוכרח במציאות החיים

אבל בעומק יותר - נעמיד את ההגדרה העמוקה יותר של מה שמתגלה כאן, סדר הדברים שהיה מימות עולם הוא שיש מציאות של טוב ויש מציאות של רע, וחס ושלום גם אם האדם נכשל ועובר עבירה אבל ניכר במידה מסויימת שזה עבירה ושהיה כאן כשלון בעבירה, אלא שתמיד בסדר ימות עולם היו דברים מסויימים שהם היו בגדר 'מצוות שאדם דש בעקיביו' שגם כאשר היו עוברים עליהם, מכח שהיה את ה'דש בעקביו' האדם 'לא חלי ולא מרגיש' שזה מציאות של עבירה.

ובשלב נוסף, לאחר שאדם היה מתרגל בעבירה - 'כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר', כלומר - לא רק 'דש בעקיביו' שזה נראה כדבר רגיל על אף שזה עבירה, אלא זה כבר הופך להיות היתר.

אבל כאן, במציאות של דור אחרון, התגלה חידוש נורא במציאות של הרע, שיש כאן כח של רע - שכמו שהורחב עד עכשיו זהו כח של 'כולו רע' שכולל את כל מציאות הרע בבת אחת - אבל הוא לא עומד רק

כאפשרות, רק כ'נעשה לו כהיתר', אלא זה הופך להיות כביכול מוכרח במציאות החיים של סדר הנהגת העולם, - וכמובן רק 'כביכול' מוכרח, אבל מ"מ, זה הופך להיות מוכרח וזה הופך להיות שזה פשוט שהוא ממש חלק מסדר החיים.

פנימיות ה'הכשר' - נח ההיתר הגנוז במציאות הרע גופא

אבל יתר על כן, השלב הבא - זה הופך להיות במציאות כזאת שגם מי שהוא שומר תורה ומצוות, כל אחד ואחד במדרגתו, הוא יכול להחזיק את אותם כלים עם 'הכשר'.

וביאור הדבר - זה הגדר של שער הנ' של הטומאה, כיון ששער הנ' של הטומאה הוא כולל את כל הרע בתוכו - מונח בו גם כח של 'מראה טלפיו ואומר טהור אני' כמו שחז"ל אומרים על 'דבר-אחר' שהוא מראה עצמו ואומר טהור אני.

וחידוד הדברים - הרי באיסורים של תורה מלבד איסורים מסויימים שלדינא אין בהם אפשרות שיחול בהם היתר ואין להם היתר עולמית אבל ברוב האיסורים יש בהם היתר וכדוגמא - יבש ביבש בטל ברוב, לח בלח בטל בשישים, תרומה באחד ומאה, ערלה וכלאים באחד ומאתיים, כלומר יש גדרים של ביטול שמתירים את איסור וכמו כן בעבודה זרה הדין הוא שעכו"ם יכול לבטל ע"ז, וכן ע"ז הדרך.

והיינו בעומק משום שבמציאות הרע גופא גנוז כח של היתר שמכח כך אפשר להפוך את האיסור להיתר. ומצד כך, כשיש כח של רע שכולל את כל חלקי הרע כלומר - שהוא כולל את כל אופני האיסור שישנם בעולם, וכיון שיש איסורים שגנוז בהם כח של היתר שכלולים באותו כח של רע - הרי שהוא כולל גם את ההתראות של כח ההיתר שגנוז באיסורים דהיינו את האפשרות של האיסור להתבטל.

והרי שבעומק א"כ, הכח שכולל את כללות הרע הוא כולל גם התראות של היתר משורש כח ההיתר שגנוז במציאות הרע וזה מה שמניח בכלי את כח ההיתר.

ועולה א"כ שכח הרע של שער הנ' כולל את כל הרע יחד עם כח ההיתר לרע [-שמונח במציאות הרע] - והוא גם מראה אותו כטהור וכמותר מכח אותו דבר.

בגמ' מבואר על תלמיד אחד שהיה יודע לטהר את השרץ בק"נ טעמים, כלומר שהוא רק 'היה' יודע לטהר אבל הוא לא טיהר.

אבל כאן, באמת מטהרים אותו... וכמו שנתבאר שעומק הדבר הוא שמשמשים בכח ההיתר שגנוז במציאות הרע שיש לו היתר בכמה אופנים כמו שנתבאר.

והכח הזה של מציאות הרע שמשמשים בו כאילו הוא מציאות של היתר גמור, הוא בעצם העומק הפנימי שחובק בתוכו השער הנ' של הטומאה, שהוא הטמא ביותר, שהוא המצרף את כל הטומאות כולם

וכל כוחות הרע גנוזים בתוכו - והוא גם מצרף אל תוכו את מציאות ההיתר לרע כביכול, והוא הופך אותו כביכול להיות חלק ממנו.

וע"י כן המצב הוא - "נמצאת המלחמה אליו פנים ואחור" כלשון המסילת ישרים, מכל צד, מכל אפשרות. זה העומק של המציאות שעומדת לנגד עינינו - הדבר בא לידי כך שהוא מוכרח. הוא בא לידי כך שהוא פשוט כחלק מסדר החיים, והוא בא כדבר כשר ומותר בתוך עולמה של תורה.

מציאות הדור - כסומא על שפת הנהר

כשהאדם לא מתבונן הרי שהוא אינו מבין את המהות של הרע שמונח כאן וממילא בקל הוא יכול ליפול, וכמו המשל שיש בדברי חז"ל המובא במסילת ישרים של סומא ההולך על שפת הנהר אשר רעתו במה שהוא עומד ליפול קרובה מהצלתו, כלומר - וודאי שגם מי שאינו סומא אלא הוא רואה את מה שקיים לפניו, עדיין הוא צריך להיזהר, אבל לפחות הוא יודע ממה להיזהר מכח שהוא רואה משא"כ סומא שאינו יודע כלל ממה להיזהר.

ומצד כך, כלפי הכח האחרון של שער הנ' דטומאה שמתגלה בדור אחרון, כמעט כולם הם בגדר של סומא ההולך על שפת הנהר שהוא לא מכיר ברעתו, שהם אינם מכירים את כח הרע, ובשביל לדעת להיזהר צריך להיות קודם כל בעל הבנה פנימית בשביל להבין מהו המהות של הרע שקיים כאן ואז גם לדעת איך להיזהר ממנו, אבל לולי כך, הרי שהאדם נמצא בתוך מציאות הרע והוא כלל לא מבין שיש כאן מציאות חדשה של רע, הוא לא מבין את העומק של המהות של אותו מציאות של רע וממילא הוא קרוב לנפילה.

אם בכל התורה כולה כשהאדם נמצא בנסיון יש לו 'הוראת היתר' - כאן זה לא 'הוראת היתר' אלא זה גופא מונח בכח הקליפה שההיתר הופך חלק ממנה, וזה א"כ עומק הקליפה שההיתר הופך להיות חלק ממנה, - וזה ההיתר שמתגלה כאן ב'הכשר' שיש לכלי.

וכשמבינים את הדבר, אם לגבי כלל כל האיסורים כולם אומרים חז"ל כידוע שצריך להתרחק מצ"ט שערים של היתר ע"מ שלא להיכשל בשער אחד של איסור, אבל על דבר שמציאותו היא שכולו רע, כולו טומאה בחיבורים ובמציאות הזאת גופא מתגלה גם ההיתר שמונח ברע, הדרך היחידה להתמודד אתו הוא ע"י הניתוק המוחלט מתוך אותו דבר.

כל מה שדובר עד השתא זה מצד ציור ה'הלכות דעות' שכך היה צריך להיות, אבל במציאות בפועל, כמו שברור וידוע לכולם, היא שונה בתכלית השינוי.

מיום ליום זה הופך להיות מציאות של דבר פשוט - ונתבונן ונבין - יש את אלו שלא מכירים כלל את הרעה והסכנה שמונחת בכלים ומשתמשים בהם לכתחילה.
יש מי שמכיר את הסכנה ומנסה לצמצם אותה.

הטענה של 'השתדלות לפרנסה'

ויש מי שמכיר את הסכנה ואיננו משתמש בכלי אלא מכח ההכרח שיש לו שלצורך פרנסה הוא נצרך להשתמש בדבר, אבל הרי זה פשוט - כל ההשתדלות לפרנסה היא רק בגדר קנס שנקנס בו האדם, וא"כ - וכי יש הוה-אמינא שהאדם נקנס בקנס שמצריך אותו להחזיק את הדבר הטמא ביותר שיש בעולם שזה יהיה ההשתדלות לפרנסה?! זה הרי לא יתכן בשום פנים ואופן!

אם זה ברור שכל מה שהאדם עוסק לצורך פרנסתו זה מכח קללה של 'בזעת אפך תאכל לחם', א"כ ברור בתכלית שלהחזיק את אותו כלי זה לא בגדר השתדלות.

האם יתכן שכלי כזה שכולו מציאות של רע שמיומת עולם לא היה כלי משחית בכזה תוקף של רע, זה יהיה ההשתדלות להשיג את פרנסתו?!

אלא שכמובן הקושי שכשבאים לקיים את זה למעשה זה בעצם מצמצם חלק ניכר יותר מכל האפשרויות של פרנסה, אבל התפיסה הפנימית כאן היא בהירה מאד - לא יתכן שההשתדלות לפרנסה היא להחזיק כלי שהוא אבי אבות הטומאה, הכלי שהוא המשחית ביותר מימות עולם.

אז כמובן כשמתירים את זה לצורך פרנסה אומרים 'אין גוזרים גזירה אא"כ הציבור יכול לעמוד בה, אבל צריך להבין - זה לא 'גזירה על הציבור' זה דבר שהוא רע בעצם שמוכרחים לפרוש ממנו, אחרת אין שום מציאות של קיום.

ככל שברור לאדם מהו אותו מציאות של הרע שמונחת כאן **בהירות**, הפרישות שלו מן הדבר תהיה כמה שיותר פשוטה, ובפשיטות גמורה לא יהיה לו שום שייכות לדבר.

רק צריך דבר ראשון בהירות פנימית בכדי להבין את תוקף מציאות הרע שנמצא בתוכו.

ולהבין שזה הנסיון של דור אחרון, כלומר - צריך להבין שהנסיון הוא לא רק עצם הכלי ככלי, הכלי הוא רק ה'היכי תימציי' שזה מתגלה בו, אבל התפיסה של מה שמונח בפנימיות הכלי היא בעצם הכח של חיבור לכל הרע כולו שהיה מימות עולם עד השתא.

זוהי התפיסה שצריך לתפוס, ולא להתפעל ממה שמתגלה במציאות שרחמנא ליצלן זה הופך להיות דבר נורמלי, [וכמו שרואים כסדר שראשי ישיבות או דיינים מחזיקים את זה, וכמו כן כל מיני מוסדות

שמכריחים את העובדים שלהם להחזיק את המכשירים לצורך המוסד כגון מערכות כשרות שמכריחים את המשגיחים להחזיק את המכשיר בשביל שהכשרות תהיה מהודרת יותר וכדו'.

והמציאות כהיום שאף בעלי משרה תורנית חשובה שנזקקים לנסוע לחו"ל בכדי להשיג כספים, הוא נצרך להחזיק את המכשיר כי רק דרך כך התורמים יוצרים אתו קשר, - ולפי"ז מובן שהכסף שהוא מקבל באופן הזה זהו כסף שגורם שגם הישיבה תראה אותו דבר, בבחינת דבר הבא מן הטומאה - "היוצא מן הטמא טמא", והבחורים שרואים שהכסף מגיע בצורה הזאת גם נגררים לזה כמו שברור לכל בר-דעת שזה יהיה התוצאות].

ומ"מ א"כ - העמדנו ראשית בסיעתא דשמיא את **המבט הברור** מהו השורש של מציאות הרע שמתגלה באותו כלי.

ושבו, רוב רובם של הבני אדם הם בגדר 'תינוק שנשבה' שלא מכירים כלל את אותו מציאות של רע. אבל כל מי שלומד תורה בעיון, מוכרח להיות שגם יהיה לו בהירות פנימית בשורש הרע שנמצא בדור דידן ומהו המלחמה עם אותו רע.

דרכי העבודה ודרכי ההינצלות מן הדבר זה כבר השלב הבא, אבל השלב הראשון שצריך שיהיה הוא הכרת מציאות הרע בכל תוקפו, זה מה שצריך שיהא ברור ברור לאדם, מהו השורש של מציאות הרע בדור אחרון שאתו אנחנו צריכים להתמודד.

שאלות ותשובות לאחר השיעור

שאלה: איך צריך להיות המבט על איש פשוט שאוחז כלי כזה, שהרי לכאו' מי שמכיר את המשמעות הפנימית של הדבר, זה גורם לו להתייחס שכל אלה שמחזיקים כלי זה הם רשעים?

תשובה: בוודאי שאי אפשר לתת הגדרה כוללת בבת-אחת על כל מי שמחזיק את הכלי הזה כיון שכולם לא נמצאים באותה מדרגה, - יש כמובן כאלו שמחזיקים את זה שהם בעלי-בתים פשוטים שזה מכיון שהם רואים שיש אנשים חשובים מאד שמחזיקים כזה כלי - אף שא"א לדעת כלל אם הטענה הזאת תתקבל בבי"ד של מעלה או לא - אבל בודאי שזה מצב שהוא רחוק מלדון אותו לכף חובה כיון שיש לו הוראת היתר מוחלטת למה להחזיק את זה, - בודאי שאם היה לו בהירות פנימית במהות של הרע והיה לו תבערה פנימית של קדושה, הרי שמכל מקום הוא היה פורש מכך, אבל בודאי שכבר יש כאן מקום גדול של לימוד זכות, - כשבאנו מדין ה'בין אדם לחבירו' עלינו ללמד זכות אבל כשבאנו לדון על עצמנו אז בודאי שהיחס משתנה.

שאלה: האם הבהירות במהות של הרע תלוי בכל אחד לפי שורש נשמתו שמי שיותר פנימי, זה פשוט אצלו ואילו שאר בני אדם שפחות פנימיים אינם תופסים זאת?

תשובה: לצערנו, גם מי שיש לו נשמה יותר פנימית, אך עדיין בשביל לקלוט את מציאות הרע הוא צריך להגיע לבהירות עמוקה מאד, כיון שהעומק של תוקף הרע שמתגלה לא נראה לעין הרואה, ובמבט החיצוני זה נראה גם למי שיש לו נשמה פנימית יותר שזה בסך הכל איזשהו כלי חדש שיש בו ניסיון, אבל אליבא באמת זה לא כלי חדש שיש בו ניסיון אלא זוהי מדרגת הדור, שמתגלה בכלי זה.

שאלה: האם אפשר להגדיר שמי שהוא יותר פנימי בשורשו ממילא הניסיון שלו הוא פחות גדול כי הוא במדרגה יותר גבוהה?

תשובה: ודאי שיש אנשים שמכח שנשמתן גבוהה יותר, מכח כך יש להם פרישות פנימית מהדבר, אבל הרבה פעמים גם מי שיש לו נשמה מאד גבוהה יתכן שהוא נולד ברקע כזה ששם זה מצב של לכתחילה, – ואדם שנולד בבית שאינו חזק בתורה וביראת שמים וכל העדה כולה שהוא נמצא בתוכה חיים בצורה הזאת, והרב שמוסר את הדרשה, מקריא דברי חז"ל מתוך הכלי... הרי שהוא צריך להיות מאד מאד חזק בדעתו בשביל לצאת ממצב זה, וקל וחומר שקשה לו לקלוט את עומק הרע שמונח כאן, – מאיפה הוא יגיע לבהירות הנצרכת?...

שאלה: כל מה שהרב אמר זה רק ביחס לכלי או לכל חטא שבדור אחרון?

תשובה: בדור האחרון כל החטאים כולם נובעים מכללות החטא שזה מה שלא היה בכל הדורות, בכל הדורות היה גדר של 'עבירה גוררת עבירה' אבל לא שהעבירה נגרת מכח הכללות ומתגלה מכח הכללות.

שאלה: מה היחס לגבי כלל השימוש במחשב?

תשובה: הבריאה לא בנויה באופן של – כן ולא. הבריאה בנויה באופן של עץ הדעת טוב ורע מעורבין זה בזה, ובוודאי גם בכלי הזה, אפילו אם אין לו חיבור לרע, עדיין יש בו טוב ורע מעורבין זה בזה, – אבל יש מה שהוא איסור גמור כי הוא מציאות של רע, ושם אין שום שאלה שיש דין של פרישות ממנו, אבל דבר שאין בו מציאות של רע גמור בגדר של איסור, הרי שצריך בכל מקרה שיקול דעת איך אופן השימוש, האם רובו טוב ומיעוטו רע או להיפך, ואם רובו טוב ומיעוטו רע הרי שאנחנו מוכרחים להשתמש בו, כי אם לא כן הרי לא נוכל להשתמש בשום דבר בבריאה כי הרי בכל הבריאה יש תערובת של טוב ורע.

וא"כ, כל דבר שהוא איסור גמור יש הכרח לפרוש ממנו, אבל דבר שהוא לא איסור גמור, זה מצריך שיקול דעת כמו כל דבר שניגשים אליו בבריאה האם ראוי להשתמש בו, ואין לשאלה הזאת תשובה כללית בהכרח אלא זה משתנה מאדם לאדם.

כלומר – מחד בודאי שיש תלמידי חכמים מופלגים שמשתמשים במחשב וזה מועיל להם הרבה, ומאידך יש אנשים שזה גרר אותם לכל מיני מקומות רחוקים, והרי שאין לזה תשובה ברורה לחלוטין, מצד אחד יש ריבוי תורה עצום ונורא שבא מכח המחשב כמו שברור ופשוט, אבל מצד שני יש פה נקודה של סכנה, וכך שבשאלה האם עדיף שהאדם ישתמש בזה או עדיף שלא ישתמש צריך שיקול דעת רחב – בוודאי שיש מושכל אחד עליון לומר שעדיף לא להשתמש כי רעתו קרובה מהצלתו, אבל אפשר גם להבין שיש צד שני שסוף כל סוף התועלת כאן מרובה ואצל אדם שבעצם ניתק את המחשב מכל אפשרות של צפיה ומכל אפשרות של חיבור לכל דבר, יתכן שאצלו עדיין התועלת יותר גדולה מהנזק, – ועדיין יתכן שזה גורם שהוא עצמו נחלש ע"י כן מההיבדלות מכח הרע, ויתכן שזה גורם שאחרים

רואים שאדם חשוב משתמש בזה, עיי"כ הם הולכים לשלב אחד הבא... - אי אפשר לומר שלא - גם זה יכול לקרות, והרי שצריך הכרעה מכח שיקול דעת רחב שמביא בחשבון את כל הצדדים.

שאלה: למה אחיזה בכלי נקרא בית יד לטומאה הרי יש כאן גם בית יד לקדושה לכל העניינים הטובים שאפשר להגיע דרך הכלי.

תשובה: אתם בעצם מגדירים שמי שיש לו את הכלי זהו אדם שנמצא במדרגה של טוב ורע מעורבין זה בזה שמצד אחד הוא אוהז בטוב ומהצד השני הוא אוהז ברע והרי שהוא אוהז בשניהם בבת-אחת. אבל ההגדרה הברורה היא - כשאדם אוהז בשני דברים בבת אחת, יש אופן שהאדם הוא טמא והוא אוהז בטומאה בשעה שהוא טובל - 'טובל ושרץ בידו' שהדין הוא שאין לו טהרה, ולפי"ז צריך לדון מה הגדר של המצב עכשיו, האם המצב הוא שהאדם טהור רק שהוא אוהז במציאות של טומאה או שהמצב הראשוני של האדם הוא טמא, ובוודאי שבדור אחרון, המצב הפשוט שאליו האדם נולד הוא למציאות של טומאה, ולכן אפילו אם הוא אוהז עדיין בנקודת קדושה אבל יש לו כח של טומאה נוראה שזה כל מציאות הדבר, ועל אף שא"א חס ושלום לבוא ולומר שאין לו שום חיבור לקדושה ובוודאי יש לו חיבור לקדושה אבל עדיין הוא מחובר לכח של רע שהוא הרבה יותר חזק מהחיבור לקדושה.

שאלה: מה עם "אימייל"?

תשובה: אני אסביר - אני לא אדם שמספיק מתמצא בנקודות המעשיות ההולכות ומשתנות ואיך הם מופיעות בכל מקום בארץ ישראל ובחול, - אני לא יכול להיכנס לפרטים שרמת הידיעה שלי בהם לא שלימה, וכבר נתבאר פעמים רבות שהרב שמבין בכל הפרטים הוא כבר לא יכול להיות רב...

שאלה: הרי כל אדם היום, הוא למעשה מושפע לפחות ב'כלי שלישי'...

תשובה: אתם צודקים בודאי ובודאי, ולכן זה גלות נוראה כיון שאדם לא יכול להתנתק לגמרי מהדבר, אם היה בבחירתנו להתנתק באופן נורמלי מהדבר, היינו צריכים לעשות זאת, אבל המציאות היא כ"כ מורכבת - פנים ואחור ומכל הצדדים שלא יהיו, העצה הכי פשוטה לבני אדם הוא שצריך לסדר מקום שיהיה שם עכו"ם שהוא יטפל בכל מה שאנשים צריכים, שזה לכאורה המקום האחרון שאפשר להתחבר אליו, כלומר - להשים שם ישראל אי אפשר כיון שאתה מכשיל מישהו אחר כשהוא יעשה את זה - ואף שגם לשכור עכו"ם לשם כך זה לא פשוט לגמרי כי הרי ר' חיים קנייבסקי אמר שזה אסור גם לעכו"ם, אבל בדברים הגבוליים כשאין ברירה, שישכרו עכו"ם שהוא יעשה את המלאכה.

שאלה: האם נכון לומר שיש כבר עכשיו חלק טוב שנמצא או שזה רק אחרי ביאת משיח.

תשובה: שאלה נכונה מאד, בוודאי שאם 'זה לעומת זה עשה האלקים' הרי שיש גם גילוי של טוב, אלא שלגבי מה שחידדתם בשאלה, התשובה היא שהטוב נמצא גם עכשיו בעולם דידן באופן של 'בכח' כנגד הרע, אלא שהרע מכסה את אותו טוב, אבל זה טוב שנמצא כאן, והוא לא כדבר שנמצא שם שצריך אחרי לבוא אלא הוא נמצא כאן והוא מכוסה, וכדוגמא בעלמא - הרי בשבת יש דין שבשעה שאנחנו עושים קידוש יש דין לכסות את החלות מכח שהדין בעצם הוא שהיה צריך להקדים את 'המוציא ל'הגפן', ובוה יש אופן שהחלות נמצאות במקום אחר שזה הגדרה אחת ויש אופן שהם נמצאות על השולחן שאז יש דין לכסות אותם כלומר - הם נמצאות כאן, ומכסים אותם, וכמו כן

לעניינו, כח הטוב נמצא כאן רק שהוא מכוסה, והוא איננו מתגלה, אלא למי שמוסר נפשו וזכי הנפש הרי שחכ הקדושה מתגלה לו הרבה יותר בקרוב כיון שלא צריך להביא אותו ממקום רחוק אלא הוא נמצא כאן - זה 'נפקא-מינה' עצומה.

שאלה: האם ההשפעה של הטומאה תלויה גם באדם, כלומר שאם האדם הוא יותר פנימי והוא מרגיש יותר בכח הרע ממילא הוא מושפע יותר מהכלים.

תשובה: ההגדרה הברורה בודאי - שני בני אדם שימצאו באותו מקום אך בודאי שרמת ההשפעה על כל אחד תהיה שונה לפי כלל מדרגתו, ועל אף ששניהם מושפעים מהדבר אבל כמות ההשפעה שכל אחד מושפע לפי המדרגה שבה הוא נמצא. וכדוגמא, יש לנו אבי אבות הטומאה שנטמאים ממנו ויש את השלבים בזה אחר זה כמה כל אחד נטמא ממנו, והרי שעל אף שכולם נטמאו מאבי אבות הטומאה, אבל כל אחד קיבל כמות אחרת של טומאה, וכמו כן יש הבדל בין אוכל שאינו יכול להיות אב הטומאה ומדרגתו פחותה מכלים שכן נהיים אב הטומאה, וכך כאן זה יכול להשתנות מאדם לאדם.

המשך השאלה: האם מי שהוא יותר פנימי הוא מחוייב להתרחק יותר כי הוא יותר מושפע מהפנימיות של כח הרע?

תשובה: כהגדרה כוללת, כן, אבל אם ננתח את זה באופן מעשי, לפעמים הבהילות להתנתק יותר מדי, זוהי פרישות שהיא למעלה ממדרגתו. כלומר - מה שאסור, אסור לגמרי, ומה שזה פרישות מדבר שמביא לידי טומאה, זוהי פרישות שצריכה להיות בשום שכל לבחון אם הוא באמת יכול לעמוד במה שהוא פורש והוא יכול לקיים את זה בישוב דעת, כי אם לא - בדרך כלל מי שהולך בדרכים קיצוניות, בחלק לא קטן מהדברים הוא נופל, - ועל אף שמדברים בדבר הכי חמור שיכול להיות, כי הרי לא מדובר להשתמש בו להדיא אלא בכלי שלישי או בכלי רביעי - אבל צריך לפעול את הדברים באופן סביר והגיוני, כל שהוא לא נוגע בעצם האיסור עצמו, ובדקות זה משתנה מאדם לאדם, אבל זה דק מאד מאד מאד לשני הצדדים...

שאלה: האם יתכן שיהיה תיקון, כי הרי יש גם את החלק של השיעורים וכדו' שיש בכלי.

תשובה: האם שיהיה תיקון הכוונה היא שעל אף שתשאר הטומאה יהיה תיקון באופן שאדם עושה עבירה מצד אחד ומצוה מצד אחד?! - הרי על אף שעבירה מכבה מצוה ואינה מכבה תורה, אך עדיין התורה שהגיעה מתוך העבירה היא איננה יכולה להתקיים, לא יתכן שמצד אחד יעשו בזה צדקות ומצד שני פועלים טומאות נוראות, כי מה הצדקה הזאת תפעל, - לא על זה נאמר 'חטאיך בצדקה פרוק' בדרך זה...

אם כל ישיבה ממוצעת מחזיקה היום מקום כזה, האם אתם חושבים שזה מטהר כיון שדרך זה מקבצים את הכסף ולכן התרומה שתורמים מטהר את כל כח הטומאה?! - איפה מצאנו בגדרי הלכה שיכול להיות דבר שמשתמשים בו גם לרע והרע ניצל מכח הטוב שבו, בתערובת יש גדר של ביטולים אבל כאן, על אף שעבירה מכבה מצוה ואינה מכבה תורה - אבל גם התורה לא מכבה את העבירה, - אא"כ הוא עשה תשובה ופרש וכו' וכו' - אבל כשהעבירה בפועל והעבירה ממשיכה, והדבר נתמך מכח העבירה, האם שייך שהוא יבטל את העבירה?! - אין לזה שום הגדרה דינית.

שאלה: האם אין בזה שום צד של ביאור הרמח"ל בענין של תשעה קבין?

תשובה: כלומר - אתם רוצים להגדיר שמתוך הרע נוציא את מציאות הטוב, אבל הרי גם כשיוציאו את הטוב מתוך מציאות הרע - מי יימר לן שהרע לא יפול ויתערב בדבר. כל היסוד של הרמח"ל לא נאמר בשער הנ' של הקליפה, כי הגדר של שער הנ' של הקליפה זה 'שאני מינות דמשכא' ו'כיון דאדיקא ביה כמינות דמיא' כמו שאומרת הגמ' בע"ז שזה כח שהוא נמשך אחריו, - יש הרבה מאמרים שנאמרו בדברי חז"ל, אבל צריך להעמיד אותם באיזה יחס הם דיברו - וכמו שהרמח"ל בעצמו אומר - וא"כ, החלקים האלה לא דיברו במציאות של שער הנ' שכולו תערובת שאין לה מציאות של ביטול וא"א להתערב בו בלי להידבק בו באופן כזה שזה ישפיע על האדם.

שאלה: מה עם כל התורה שאנשים לומדים משם וכל ההתעוררות שמקבלים הרבה אנשים משם דרך השיעורים וכדו', האם בהכרח שזה לא אמתי?

תשובה: אתם שואלים שאלה נכונה, להגיד שההתעוררות בלבד היא איננה נכונה אי אפשר לומר, כי כיון שיש כאן תערובת של טוב ורע המעורבים זה בזה, הרי שיש כאן גם חלק של טוב שמעורב כאן וממילא הוא גורם לבני אדם להתעורר, אבל האם יש בזה דבר של קיימא?! - לא.

המשך שאלה: ישנם אנשים שאומרים שהחיים שלהם השתנו מכח שיעורים שהם שמעו.

תשובה: כמה אנשים למדו דבר מחכמת הגויים והם ג"כ אמרו שהשתנו חייהם?

המשך שאלה: הרב אומר שזה לא רוחניות אלא כמו חכמת הגויים.

תשובה: זה דבר שיש בו שני דברים, דבר והיפוכו, מצד אחד מטמא את הטהורים ומטהר את הטמאים, וזה בגדר 'מראה טלפיו ואומר טהור הוא' כמו שנתבאר. - וחלק מההטעיה שלו זה במה שהוא מראה שהוא גם משפיע רוחניות שזה גופא חלק מנקודת השקר, כי הרי אם זה היה ברור שהוא משפיע רק טומאה וכל מי שלומד בזה לא מתחזק, א"כ היה ברור לכולם שצריך לפרוש מזה, - נקודת ההטעיה היא במה שאתם שואלים גופא - זה חלק מה'מראה טלפיו ואומר טהור אני' שלעין הרואה נראה שיש בני אדם שהושפעו לטובה. - הרי ההיתר היחיד שנתנו בהתחלה לאנשים למסור שיעורים בכאלו מקומות שכיון שזה בגדר קירוב רחוקים כיון שזה נמצא אצל אנשים שבין כך ובין כך משתמשים בזה בגלל שהם לא שומרים תורה ומצות רחמנא ליצלן, או אנשים נפולים, ואם הם בין כה וכה משתמשים בזה וכל השאלה רק אם להוסיף להם דרך זה גם קדושה - יש אפשרות להבין כזה צד.

אלא שבאים בטענה ואומרים - היום כולם הם בגדר תינוקות שנשבו וצריך לחזק את כולם... ובצורה הזאת ממילא הופכים את זה להיתר.

נשאל את השאלה הפשוטה - האם בפועל ממש באותו כלי זה רובו טוב או רובו רע אפילו מהגדרה הכי פשוטה - ברור ופשוט שזה רובו רע.

רוב האנשים שמשתמשים בזה, האם רוב תשמישן לטוב או לרע? - לרע.

רוב אלה שהתחילו לשמוע שיעורי תורה בכלים הללו, האם הם נשאו בשיעורי תורה או שהם נגדרו למקומות אחרים... - זה המציאות, ובודאי שזה לא אומר שאין בזה ניצוץ טוב, כי בודאי יש בזה ניצוצות של טוב ויש בודאי אנשים שהתחזקו, ויש מיעוט דמיעוט שזה בעצם העלה אותם מעמקי שאלו למציאות של קדושה, אבל אי אפשר לסמוך על דבר שכולו סכנה וסם המות ולבוא ולומר לאדם תיקח את זה.

דבר שיש תשעים ותשע אחוז שאם אוכלים אותו מתים ואחוז אחד שמי שאוכל אותו מתרפא, מה הדין שלו בהלכה?...
שאלה: אם כדוגמא יש שיעור שנמסר שמה, ויש דרך לשמוע את זה בטלפון לא דרך הכלי, האם בהכרח שמה שנאמר זה לא משפיע.

תשובה: זה לא הגדרה מצד הדבר עצמו שנאמר אלא שכיון שהוא מתלבש בדבר טמא, ממילא השומע של הדבר מושפע מהטומאה, - כמה הוא מושפע, כמו שהוזכר, יש כלי ראשון, כלי שני, כלי שלישי, - יש 'קלי הבישול'... וא"כ, הוא קיבל איזושהי השפעה רק שרמת ההשפעה שהוא קיבל היא מסויימת. - בוודאי שאם יש לאדם אפשרות לשמוע שיעור ממקום יותר נקי, זה יותר טוב, - ודרך אגב היום גם מה ששומעים דרך הטלפון זה לא ברור שזה טלפון כפשוטו... - וזה בדיוק חלק מהבעיה שגם הטלפון עצמו נבנה על המכשירים האלו אלא שהוא בצורה יותר נעלמת.

המשך שאלה: נניח באופן שהשיעור כבר נדפס, אבל זה שיעור שנאמר דרך הכלי האם יש איזושהי פגם לקרוא את השיעור הזה.

תשובה: כל דבר שעובר דרכו, בוודאי שחל בו מציאות של טומאה, אלא שבכמות השיעור של הטומאה יש לזה ערכין מסויימים...

המשך שאלה: אבל זה סיבה, זה לא סימן שמורה משהו על השיעור עצמו.

תשובה: זה סיבה עצמית, וזה ברור, אם הוא עובר דרך הטומאה הוא נטמא בוודאי ואין בזה שום צל של ספק, - והטומאה שהוא כטמא זה לא בטומאה קלה בבחינת טומאה של טבול יום שמספיק לו טבילה והערב שמש, אלא הוא נטמא מאבי אבות הטומאה שנצרך לו טהרה של פרה אדומה - וטהרה זו אינה בידינו עד שיבוא משיח ויעשה את הפרה העשירית מהעשר פרות אדומות.

שאלה: באופן שיש מי שבין כך ובין כך משתמש בדבר, האם למישהו אחר מותר להשתמש דרכו בדבר בשביל לקנות משהו וכדומה.

תשובה: הוא לא ירויח מזה שום דבר - אם יש לאדם אמונה פשוטה שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה, האם הוא חושב שאם יבקש מהאדם להשתמש בכלי אסור הוא יצליח להרויח דרך זה?! - ואף שבחיצוניות זה נראה וודאי שהוא מרויח אבל זה בדיוק ההטעיה של כל העולם, וזה כח הבחירה ש"הרשות נתונה", אבל אין 'הוא אמינא' שבצורה הזאת הוא ירויח.

המשך שאלה: ומה באופן שמישהו אחר בין כה וכה עושה קניות והוא מבקש ממנו שיקנה גם בשבילו.

תשובה: השאלה מובנת היטב, אבל כל אדם מתחבר לדבר עצמו לצורכו, בוודאי שהרמה הרוחנית שלו איננה נשאר באותה מציאות, - השאלה היא רק מה קורה באופן שללכת בפועל לאותו מקום בשביל לקנות את הדבר בפועל זה יותר גרוע, - והשאלה הזו היא בעצם 'משקל החסידות' שצריך לשקול כל החיים ואי אפשר לענות תשובה ברורה מה לעשות, כיון שלפעמים כשהאפשרות היא או להשתמש דרך הכלי או לבוא לשם בפועל, המציאות היא שלבוא למקום זה לא פחות גרוע כיון שגם המקום שאליו הוא הולך, גם שם משתמשים דרך זה והכל מוקף בזה מכל צד ומכל פינה ולא יתכן שלא להעזר בשימוש בכלי זה והרי שצריך לשקול איך מתמודדים במציאות בפועל.

תגובה לשאלה: הכלי הוא לא מקור הטומאה בעצם אלא הוא הכלי לשורש הטומאה, השורש הוא שער הנ' וה'מדיה' הזו היא הכלי לשער הנ', אבל שער הנ' הוא כח לעצמו.

תגובה לשאלה: לא יתכן מציאות כזו שאדם לא יעזר עם הכלי, שהרי האדם מחויב להיות רשום במדינה ולפעול פעולות, והרי שבחלקם של המקרים אין אפשרות אחרת לפעול אלא רק דרך הכלי, זו המציאות, - אז בודאי שאם אין לו ברירה אלא לפעול דרך זה, עדיף שישלח משהו אחר, - וכמו שנתבאר לעיל, אם מקיימים מוקד של גוים שמטפלים לצורך כולם, זה הפתרון הכי עדין שיכול להיות בתוך המצב הנורא שאנחנו נמצאים בתוכו, אבל זולת כך אי אפשר להסתדר בפועל אא"כ האדם יחליט שהוא מורד בכל המדינות [-שהרי זה לא משנה כמעט לאיזה מדינה הוא ילך] והוא לא יתחשב בחוקים שלהם אלא הוא יתנגד להכל, - מי יודע אם זה שוה את הטירחא במציאות, כיון שהוא לא ירויח מזה. ויתכן שהוא יצטרך להיכנס למאסר אם הוא יתנגד לחוקים, - הוא לא יתחתן?! הוא לא יוליד ילדים?! לאיפה הוא יגיע עם זה.

צריך להיות 'חכם עיניו בראשו' ולהתרחק במקום הכי אפשרי שהוא מסוגל בשום שכל... הוא לא יכול להתנתק לגמרי, והלוואי שהיתה כזו אפשרות, אבל אין כזו אפשרות, אפילו אם הוא ילך למדבריות, את מי הוא יפגוש שם...

המשך שאלה: זאת אומרת שההכרח של זה הוא אצל כל אדם.

תשובה: כל אדם שחי מהישוב ולא פרש לגמרי מכל מציאות החיים, במציאות שאנחנו נמצאים היום, הוא מוכרח גמור באיזה שהם תהליכים להשתמש דרך הכלי, ואמנם הוא לא חייב בעצמו וכו' אבל הוא מוכרח להגיע לאיזשהו השתמשות, - זו המציאות ולא נראה לי שאני מחדש כאן משהו...

שאלה: מן הסתם יש עוד דברים שפועלים בשער הנ' וזה לא הדבר היחיד...

תשובה: בוודאי שלא, אבל הוא הכלי העיקרי לשורש של שער הנ', - יש פרטים רבים שמתגלים בעולם מכח שער הנ', אבל כלי אחד שכולל בתוכו את 'הכל', זה הכלי הזה - ובוודאי גם שאר הטומאות מושפעים משם.

שאלה: אם זה הנסיון של הדור האחרון, זאת אומרת שזה גם הבירור האחרון שזה קובע כל נצחיותו של האדם אם הוא ילך לאבדון.

תשובה: מה שקובע נצחיותו בעומק, זה לא רק ע"י הפרישות מהכלי אלא ע"י החיבור לשער הנ' דקדושה - שהם דבר והיפוכו, אדם שרק פורש מהכלי והוא לא יקיים שום מצוות והוא לא ילמד שום תורה והוא לא יתקדם בשום מעלה רוחנית יזכה לנצח?! - הכוונה פרישות מזה וחיבור לזה, וכמו בקידושין שהגדרת 'הרי את מקודשת לי' - מופרשת מכל העולם כולו ומיוחדת לי שהם דבר והיפוכו.

שאלה: האם אפשר לפרש מאמר חז"ל "אין בן דוד בא אלא או בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב" שהכוונה שכל אחד בוחר אם להיות כולו זכאי או כולו חייב ולא יהיה מי שיהא באמצע וכך יהיה הדור כולו - או כולו חייב או כולו זכאי.

תשובה: כלומר - שבתוך אותו דור כל אחד יהיה מבורר, השאלה היא האם יתכן לפרש כך, אבל המציאות שאנחנו נמצאים שם היא וודאי לא זו...

שאלה: האם יש אפשרות להסביר לאנשי ביתו שצריך להשתמש רק דרך אמצעי וכו'.

תשובה: עקרונית התשובה היא כן, אבל צריך שהם יהיו במדרגה הזו שהם מסכימים להיות שונים, כי אם אדם בעצם ינהיג כך את בני ביתו וזה לא המדרגה שלהם, להיכן זה יוביל?... והרי שעל אף שזה אמיתי אבל צריך תמיד להיות חכם איך לנהוג למעשה, וצריך שיקול דעת מי הם בני ביתו בכדי לברר שהם יסכימו להיות שונים, – הרי הנקודה של הבעיה היא שלא רק הפורקי עול תורה ומצוות מתנהגים כך, – אם רק הפורקי עול תורה ומצוות מתנהגים כך, הרי שאדם גדל בציבור של שומרי תורה ומצוות והוא רואה שכולם פרושים – אולי יש לו צד רחמנא ליצלן לפרוק עול תורה ומצוות, אבל מצד המצב הטבעי הוא פורש מכל הציבור.

אבל הקושי שאנחנו נמצאים בו הוא שאנשים חשובים ביותר ביותר מחזיקים את זה, והרי שבני הבית רואים את זה... הרב של בית הכנסת, אשתו... פלוני פלוני וכו' – איך מתמודדים עם זה, זה ספק גדול מי מסוגל להתמודד עם זה, – כשזה נוגע ליחיד, כל יחיד לעצמו יש לו מלחמה עצמית, אבל על פי דרך הטבע, האם אדם יכול בדור שלנו לגדל משפחה של עשר ילדים כשכל אחד מהם גדל בסביבה שהוא רואה ושאיף אחד לא ייחלש מהדבר!?

גם כשמישהו רוצה להכניס את הבן שלו לשיבה אפילו אם היא תהיה מהישיבות הכי ידועות שיש, יתכן שבשביל הטופס להוראת קבע הוא יצטרך 'להוריד את זה מהאתר של הישיבה'. והרי שאבא ששולח את הבן שלו למקום תורה. ולצורך זה הוא צריך להיכנס לכוזה מקום בשביל להוציא הוראת קבע... – ואחרי זה הבן לומד שם באופן שכך המשרד של הישיבה עובד, ויתכן שגם בצוות של הישיבה ישנם כאלו שמתנהגים אותו דבר, – איך יהיה את הכח להתמודד עם זה, לגדל בית ולתת להם את הכיוון לפרוש מהכל, האם הם באמת יצליחו לעמוד בזה? מי יודע...

אמנם כל אחד לעצמו יש בחירה כזאת, אבל להצליח היום לגדל כזה בית שזו המציאות, זה שאלה גדולה מאד...

אם נגיד את זה בצורה עדינה – לא כל מי שהלך בדרך של הקצה באמת הצליח.

ובוודאי שאדם מחויב להסביר את זה ולהנחיל את הכיוון, איפה האמת נמצאת ומהו השקר ולהעמיד בפניהם את הבחירה, – אפשר להסתכל במשך כל התקופות האחרונות, שלא כל מי שניסה ללכת בקיצוניות ולגדל את הבית כך באמת הצליח, – חלקם הגיעו שהילדים יצאו 'פושרים' וחלקם ר"ל גם הגיעו לצד השני שמכח התנגדות לצד אחד, מגיעים גם לצד השני.

והרי שמחד צריך להנחיל את ההשקפה המוחלטת, אבל מאידך לא צריך לכפות את כל בני הבית – זה לא ברור שזה עוזר.

ושוב, הבעיה היא מחמת שיש מספיק דמויות תורניות חשובות שמשמשות בזה, מוסדות חשובים ביותר בתוך כל הקהילות, ועדי צדקה וכו', והרי שההתמודדות היא בתפיסה שונה לגמרי.

מה יעשה נער בן חמש עשרה, בן שבע עשרה או בחורה בגיל זה, האם באמת יש להם דעת שאתה יכול להגיד להם נגד זה ונגד זה ונגד זה, ובמצב שיש רבנים שלהדיא חותמים שזה כשר ויש חלק מהרבנים שבעצמם מחזיקים כלים כאלו.

המשך שאלה: והם באמת חשובים וצדיקים.

תשובה: תחשוב אתה אם הם צדיקים, – אנחנו מתייחסים מצד הנושאים ולא לקבוע מה הם, זה לא הנידון שלי, המכוון הוא לומר שכלפי הרואה וכלפי אדם שגדל בדור, הוא מושפע באופן כזה שאף בזמן שאתה אומר לו שזה אסור, יש לו רשימה שלימה של אנשים מוערכים בדור שמחזיקים את זה.

המצב מורכב מאוד מאוד מאד, וזה גופא הקושי, וזה עומק הנסיון.

המשך שאלה: אם לוקחים בקיצוניות הרי שהילדים יכולים ללכת לכיוון האחר.

תשובה: נכון מאד, החובה שלנו היא להנחיל את הבהירות, אבל לא תמיד זה חכמה לכפות את זה למעשה על בני הבית.

המשך שאלה: אבל זה יוצר בעצם סתירה...

תשובה: אנחנו מתמודדים עם מציאות מורכבת מאד, – המציאות עצמה היא הסתירה וזה גופא הבעיה, אם המציאות היתה חלקה היה הרבה יותר קל, אנחנו נמצאים במצב כמעט בלתי אפשרי באופן שצריך לגדל בני בית, זה מצב מורכב מאד.

שאלה: זה לא כמו כל דור שהניסיון של הדור היה חזק?

תשובה: בוודאי שבכל דור היה על פרט אחד נסיון עד העבירות החמורים כמו עבודה זרה בדורו של מנשה, אבל כאן זה לא פרט אחד אלא על הכל [על אף שעבודה זרה זה לא פרט אחד אלא שורש העבירות].

המשך שאלה: אבל מצד הבלבול, זה לא דומה לבלבול שהיה בכל דור?

תשובה: הכללות של הבלבול הוא דומה אבל נקודת השוני היא שכאן זה על כל ה"ידישקייט" כולה בבת-אחת.

שאלה: איך צריך להיות המבט על איש חשוב שיש לו כלי זה.

תשובה: לא צריך להסתכל עליו בכלל... – "אל תדון את חבירך עד שתגיע למקומו" אבל יתר על כן מי שם את האדם שהוא יהיה דיין בכלל. למה לדון בני אדם. הרי הוא לא יושב בבי"ד של מעלה, הוא לא לוקח אותו לעד בחופה כי הוא חושש שהוא פסול, וא"כ מאי 'נפקא מינה', כלומר – זה לא עניינו.

המשך שאלה: זה בגלל שאין את ה'תגיע למקומו'?

תשובה: לא, – 'אל תדון' בכלל, בשביל מה הוא דן אותם, הוא לא יושב בבי"ד שעכשיו דנים את אותו אדם, ואין לו 'נפקא-מינה' בזה, – זה לא המבט הנכון על כלל הבריאה, – האדם לא צריך להיכנס לעניינים שלא קשורים אליו. כל מה שדברנו זה רק במה שנוגע למעשה שכשבים לגדל בני בית, יש בעיה שהם רואים את הדמויות הללו שאז האדם צריך להתמודד עם הקושי אבל לא בתור שאני בא לדון מהו האדם.

המשך שאלה: אבל ממילא זה בא לידי כך, שהרי כשמעמידים את הפנימיות של הכלי הזה, הרי שבהכרח צריך לדון על האנשים החשובים שיש להם את הכלי הזה.

תשובה: אז יש אפשרות אחת להחליט שהם לא חשובים ויש אפשרות שניה לתת לעצמו את הבהירות המוחלטת של הרע וע"י כן הוא פחות מושפע, – או לבטל אותם לכולם, או לחזק את עצמי בבהירות הפנימית שלי שאני מודע מה כח הרע שמונח כאן, וזה הצורה היותר בריאה. – ויש כאן גם קושי, כי אם היה צריך לבטל רק איזה שהם שני רבנים

לא ידועים באיזו עיירה נידחת, זה היה הרבה יותר קל, אבל כאן הנקודה הרבה יותר רחבה ואי אפשר כל היום להתמודד ולבטל את זה... ולבטל את זה ואת זה ואת זה... הרי זה לא 'בטל בשישים', הצד השני בטל בשישים...

שאלה: כלומר – אני חייב מחד להיות עם בהירות כזו, ומצד שני להיות נורמלי.

תשובה: ההגדרה היא לא 'להיות נורמלי', אלא – כלפי בני הבית חייבים להתנהג בשום שכל לראות שיהיה להם אפשרות לחיות במקום שמצד אחד מתנהגים הפוך ואעפ"כ הם יוכלו לשמר את עצמם והם יוכלו לעמוד בזה, אבל האדם כלפי עצמו – הוא לא צריך להכריז כלום ברחובות... כי כלפי עצמו, מה איכפת לו אפי" אם נניח תשעים ושמונה אחוז רחמנא ליצלן יתחברו ואני אשאר עם השני אחוז שלא יתחברו ואני הילא נורמלי, הרי לא מדברים שהוא הולך לצעוק ברחובות ולהתנגד לכולם, וא"כ, כלפי האדם עצמו יש לו את הבהירות שלו ודי לו בזה וכלל אינו מודד את עצמו ביחס לאחרים.

המשך שאלה: אבל הרי גם כלפי האדם עצמו יש את הפעמים שיש ההכרח אע"פ שיש לו את הבהירות הזאת.

תשובה: אז הוא מחפש תמיד את הצד הכי רחוק מהדבר שהוא יכול להשתמש.

המשך שאלה: זו החיוב של האדם והתפקיד שלו לחפש את הצד הרחוק?

תשובה: השורש זה הבהירות וה'פועל' זה הצד הרחוק ביותר שהוא מסוגל להסתדר בו בשום שכל ובסיעתא דשמיא כל פעם לראות מה האפשרות להשתמש במציאות בגבול שאפשר ותו לא.

שאלה: האם זה בעצם הפסק שהרב וואזנר זצ"ל פסק להשתמש במינימום לכל הפחות.

תשובה: גם כשהרב וואזנר פסק את הפסק, היו כבר כאלו שנחלקו עמו על הפסק הזה, אבל מאי 'נפקא מינה' לנו כרגע הפסק שאתם רוצים לדון על פי הפסק, – מה התוצאות מראות, האם אחרי הפסק, חלק גדול מאלה שנהגו כמו הפסק, נעשה להם תוספת קדושה או שהיה מציאות של נפילה? – המציאות ברורה מה שקורה, ברוב המוחלט של הדברים אותם שמשמשים בכלים היראת שמים שלהם נחלשה. – מה הנידון? – אם אתה בא לדון כלפי הציבור, מה לומר לציבור, זה עוד שאלה, אבל כשאדם בא לדון כלפי עצמו, מאי נ"מ מה הפסק, אם יש לאדם בהירות האם זה יוסיף לך יראת שמים או יקרר אותך, אם זה יקרב אותך יותר להקב"ה או להיפך, – וכשזה ברור, א"כ מה שתי הצדדים?

המשך שאלה: הוא מעוניין להשתמש בגדר של 'לכל הפחות'.

תשובה: למה שלא ילך בדרך הישר, מי מונע על ידו, ועוד פעם, כלפי אנשים אחרים זה עוד נידון, אבל כלפי עצמו מה הנידון.

המשך שאלה: האדם רוצה לדעת מה הוא חייב לעשות, כלומר – אם הוא שואל את הרב, מה הרב אומר לו לעשות.

תשובה: אז התשובה היא מאד ברורה, יש לנו מסילת ישרים בתחילת הספר, כל מה שמקרב אותו להקב"ה ירדוף אחריו כברזל אחר אבן השואבת, וכל מה שמרחיק אותו יברח ממנו כבורח מן האש, ולפי"ז בתהליך של מי שנכנס לכלים האלו, האם זה מקרב אותו להקב"ה או מרחיק אותו? – שאלה מאד פשוטה ומאד ברורה.

המשך שאלה: האם ביחס לבני בית שלא מוכנים לקבל את הדברים, האם כלפיהם הפסק של הרב וואזנר הוא כמו הלכה בשולחן ערוך שאי אפשר להתיר יותר מזה.

תשובה: אבל הוא צריך גם לדאוג שיהיה לבני הבית את הבהירות שכשהם נכנסים לדברים האלה הם גם ירדו ברוחניות, ואם אעפ"כ הם בחרו בכך – זו בחירתם, אבל לפחות מצדו הוא נתן את הבהירות מה זה מוליד, ואף שהוא לא יכול לכפות אותם, אבל את הבהירות הוא יכול לתת להם.

שאלה: אז ההסתכלות היא שגם אם יש הכרח לפעמים אבל זה דבר שצריכים להתרחק אלא שיש הכרח.

תשובה: וההכרח הוא שא"א להתרחק יותר מזה, וכמובן, אילו היה את האפשרות להתרחק מהכל, היה צריך להתרחק לגמרי, ואיפה הגבול עכשיו להתרחק? – אז יש פסק של הרב וואזנר מהו הגבול, – וזה ברור שהרב וואזנר לעצמו לא היה מתנהג לפי הפסק של עצמו, רק שהוא התמודד עם הציבור, וגם צריך לדעת אם הרב וואזנר היה פוסק כך לנוכח מה שקורה היום, וכך שגם הפסק הזה צריך בדיקה אם הוא מתאים למציאות כהיום, – ואני לא יודע בדיוק מה הוא ידע ומה הוא לא ידע, ומה השתנה במציאות של היום.

אבל אדם שברור לו אם זה מקרב אותו להקב"ה או מרחיק אותו, האם הוא יכול להשתמש בפסק הזה על אף שזה מרחיק אותו?! – והרי המציאות מוכיחה שבוודאי שזה אינו מקרב את הבני אדם להקדוש ברוך הוא, אני לא יודע.

שאלה: האם אפשר לומר לסיכום, שאם יש לאדם את הבהירות והוא נוהג על פי זה, שאז אף כשהוא אוחז בבית יד, זה נחשב שאינו אוחז בכללות הרע בגלל הבהירות שיש לו.

תשובה: כלומר – כשיש לו את הבהירות של ההתרחקות ובשביל להשתמש בזה בכהרף עין במקום ההכרח, התשובה היא כן, אבל אם הוא מתחבר להדיא, ויש לו את הבהירות הרי שמעשיו סותרים את מחשבתו.

המשך שאלה: האם זה בגדר 'נוגע ואינו נוגע'?

תשובה: זה יותר 'נוגע ואינו נוגע', כי בעצם הוא נוגע על צד ההכרח המוחלט והרי שזה לא נוגע להדיא בדבר, – אבל עדיין בוודאי שזה משפיע.

ה' יצילנו, בעזר השם.

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,

וכן מקובץ שאלות ותשובות

לפי סדר הפרשיות,

יש לשלוח בקשה לכתובת:

bilvavi231@gmail.com

[לקבלת העלון השבועי

והשו"ת דרך הפקס,

יש לשלוח בקשה

למספר הפקס]

03-548-0529

לביהודים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"

ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588

פקס 03-548-0529

ת.ד. 16452 ירושלים 9116302

bilvavi231@gmail.com

שיעורי מורינו הרב שליט"א

מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245

USA 718.521.5231